

CAPAROL

SINCE 1895

Caparol Polska Sp. z o.o.
ul. Puławska 393
02-801 Warszawa
infolinia (22) 544 20 44
www.caparol.pl

Profesjonalna renowacja elewacji szachulcowych

*Bogato zdobiony szachulec
na ratuszu w Burgkunstadt.*

Konstrukcją szachulcową nazywa się rodzaj budownictwa, w którym ściany składają się z drewnianego rusztu nośnego, a przestrzenie między elementami konstrukcyjnymi są wypełnione gliną lub kamieniem. W ofercie Histolith znajdują się specjalistyczne produkty, przeznaczone do profesjonalnej ochrony i renowacji konstrukcji szachulcowych. O sprawdzonych sposobach skutecznej konserwacji konstrukcji szachulcowych opowiada Zbigniew Gil, Product Manager Histolith.

Najstarsze domy szachulcowe powstały w Europie Środkowej jeszcze przed XIV wiekiem. Były to początkowo proste, jednokondygnacyjne konstrukcje słupowe, z których później, pod koniec średniowiecza, rozwinęły się wielokondygnacyjne budynki piętrowe. Między XV a XVII wiekiem powstały trzy różniące się regionalnie rodzaje konstrukcji szachulcowych o charakterystycznych cechach konstrukcyjnych i odmiennych regionalnie elementach dekoracyjnych: szachulce północnoniemieckie (alemańskie), środkowoniemieckie (frankońskie) i południowoniemieckie. W tym czasie powstało także wiele znanych poza tymi regionami dekoracyjnych obiektów szachulcowych, jak np. ratusze w Esslingen, Michelstadt i Alsfeld.

Od XVIII w. w miastach pojawiało się coraz więcej budynków o masywnej konstrukcji. Dotyczyło to przede wszystkim dużych, reprezentacyjnych budowli. Budynki szachulcowe, które nadal powstawały w dużych ilościach, także ze względów kosztowych, często tynkowane lub pokrywane okładzinami. Na tere-

nach wiejskich natomiast konstrukcje szachulcowe były dominującym sposobem budowania jeszcze pod koniec XIX w. W tym okresie powstała też większość z ok. 2 milionów budynków o konstrukcji szachulcowej w Niemczech. Ostatni, choć skromny, okres rozkwitu szachulców przypadła na lata 20. i 30. X w. Po II wojnie światowej budownictwo szachulcowe praktycznie zanikło.

Domy szachulcowe, dla ochrony przed wilgocią, są po stronie zewnętrznej często otynkowane lub obłożone typowymi dla regionu materiałami (łupek, gont itd.). Okładziny te, w sytuacjach dużego obciążenia ulewnym deszczem, zasadniczo powinny zostać zachowane lub w razie potrzeby odnowione. Odświeżenie konstrukcji szachulcowej jest natomiast możliwe tylko wtedy, kiedy nie ma niebezpieczeństwa następstw w postaci uszkodzeń deszczowych, ponieważ widoczna konstrukcja szachulcowa, z uwagi na nieuniknione styki konstrukcji drewnianej i wypełnienia, nie jest deszczoszczelna.

Biały szachulec na budynku w Wismarze.

Konstrukcją szachulcową nazywa się rodzaj budownictwa, w którym ściany składają się z drewnianego rusztu nośnego, a przestrzenie między elementami konstrukcyjnymi wypełnione są gliną lub kamieniem.

Wielu uszkodzeń budynków szachulcowych na pierwszy rzut oka nie widać; ujawniają się one, niestety, dopiero podczas renowacji.

Szczeliny te nie dają się trwale zamknąć nawet środkami uszczelniającymi. Elementem składowym skutecznej ochrony przed wilgocią jest także sprawne konstrukcyjne odprowadzanie wody z elewacji: woda deszczowa musi mieć możliwość swobodnego odpływu i nie może się gromadzić na wystających krawędziach tynku lub drewna. W praktyce, niestety, często bywa przeciwnie. Następstwem tego jest silne zawilgocenie tynku lub konstrukcji drewnianej, powodujące uszkodzenia wskutek przemarzania lub gnicia. W szczególnie niekorzystnych przypadkach wilgoć może przenikać przez spoiny połączeniowe aż do ścian wewnętrznych. Takie wady trzeba wykryć i usunąć.

Konstrukcja drewniana

Uszkodzenia konstrukcji drewnianej często są zakryte starą powłoką malarską. Dlatego też powinno się zbadać powierzchnię przez jej ostukanie lub nakłucie nożem. Największe uszkodzenia wykazują najczęściej podwaliny, które trzeba w związku z tym skontrolować szczególnie starannie. Drewno zagrzybione, które rozpoznaje się po brązowym zabarwieniu i przełomie kostkowym, musi być usunięte przez cieślę i w fachowy sposób uzupełnione. Przed malowaniem należy, za pomocą wilgotnościomierza, określić wilgotność drewna, która nie może przekraczać wartości granicznej, wynoszącej średnio 15%. Nośność starych powłok na drewnie można ocenić, wykonując próbne zadrapania nożem lub siatkę nacięć. Przez pocieranie przy użyciu rozcieńczalnika nitro można sprawdzić, czy powłoka jest wykonana z lakieru alkidowego, wodorozcieńczalnej farby do drewna czy lakieru akrylowego. Lakier alkidowy czy farby na oleju lnianym reagują na to bardzo słabo, natomiast wodorozcieńczalne materiały powłokowe stają się wyraźnie miękkie.

Wypełnienia

Wypełnienia gliną często są tylko powierzchniowo zwietrzałe, a w rdzeniu jeszcze mocne. Można je wówczas najczęściej dobrze naprawić. Wypełnienia z cegieł albo kamienia łamanego muszą być mocno zakotwione w wypełnianym miejscu. Ich późniejsze zamocowanie jest problematyczne i trzeba wówczas na nowo wykonać wypełnienie. Styk drewna i wypełnienia musi być ścisły; w najlepszym razie może to być drobna rysa lub szczelina na grubość noża. Przez rozwarte styki, które często powstały wskutek skurczu drewna, mogą przenikać nadmierne ilości wody z ulewnego deszczu. Takie wadliwe połączenia należy zatem poszerzyć i uzupełnić tynkiem. W przypadku wypełnień tynkowanych należy zbadać nośność tynku i starej powłoki malarskiej. Silnie zwietrzały, odparzający tynk i kreadująca stara powłoka malarska na-

leży usunąć. Podobnie jak na konstrukcji drewnianej, starą powłokę malarską bada się przez pocieranie rozcieńczalnikiem nitro pod kątem występowania spoiw organicznych, co pozwala łatwo rozpoznać stare powłoki malarskie, zawierające zawiesiny.

*Opracowanie: Katarzyna Jaworska
Dział Marketingu Caparol Polska*

Fotografie: Caparol Polska.

Pasta do pęknięć drewna Sanopas-Holzrisspaste. Wiązana olejem lnianym masa wypełniająca do pęknięć z naturalnymi składnikami o właściwościach zbliżonych do drewna. Do elementów drewnianych niezachowujących wymiarów, idealna do drewnianych konstrukcji szachulcowych. Wielkości pojemników: 0,5 kg, 10 kg.

Farba na oleju lnianym Histolith Leinölfarbe. Farba na oleju lnianym do wymalowań elementów drewnianych niezachowujących wymiarów we wnętrzach i na zewnątrz. Wielkości pojemników: 1 l, 2,5 l, 10 l.

Olej gruntujący Histolith. Olej lniany gruntujący Halböl do gruntowania drewna i niealkalicznych podłoży mineralnych, np. gipsu sztukatorskiego. Wielkości pojemników: 1 l, 2,5 l.